

Udskriftsdato: 18. december 2025

CIR1H nr 9064 af 09/02/2024 (Historisk)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Handel med vilde dyr og planter (Washingtonkonventionen CITES)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 9905

Senere ændringer til forskriften

CIR1H nr 9441 af 26/05/2025

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Handel med vilde dyr og planter (Washingtonkonventionen CITES)

1. Overblik og tjekliste

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

3. Forberedelse

4. Jura

4.1. Bekendtgørelse om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (Washingtonkonventionen/CITES)

CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) – også kaldet Washingtonkonventionen - er en international konvention til kontrol af handel, herunder over landegrænser, med vilde dyr og planter. I praksis betyder det, at det kræver særlige tilladelser eller i visse tilfælde er helt forbudt at handle med visse dyr og planter – levende såvel som døde og produkter fremstillet af deres skind, fjer og tænder m.m.

CITES-bestemmelserne er gennemført via en fælles EU-lovgivning, som består af flere forordninger (Rådets forordning og hertil knyttede kommissionsforordninger), se nærmere pkt. 7. Til forordningerne hører fire lister, bilag A-D. Bilagene som er opdelt efter, hvor truet en art er af handel, og angiver, hvilke restriktioner og krav til tilladelser der er i forbindelse med køb og salg samt ved import og eksport. Bilagene svarer stort set til Washingtonkonventionens lister (CITES liste I-III).

- **Bilag A** omfatter arter, som er stærkt truede af udryddelse. Import og eksport til og fra EU samt handel inden for EU med arter omfattet af bilag A er som udgangspunkt forbudt, men kan under visse omstændigheder tillades.
- **Bilag B** omfatter arter, som ikke på nuværende tidspunkt er truede af udryddelse, men hvor det vurderes, at international handel bør overvåges og reguleres for at sikre en bæredygtig udnyttelse. Bilag B omfatter endvidere visse arter som lokalt er truede af handel, samt enkelte arter der vurderes at udgøre en økologisk trussel mod naturligt hjemmehørende arter i EU. Handel er tilladt, hvis den foregår på en bæredygtig måde og er fulgt af fornøden dokumentation herfor.
- **Bilag C** omfatter arter, som lokalt er truede af handel, og hvor oprindelseslandene ønsker international kontrol for at forhindre ulovlig handel.
- **Bilag D** omfatter arter, der ikke er omfattet af CITES, men hvor EU ønsker at overvåge importmængderne nærmere. Bilag D omfatter endvidere enkelte arter opført på CITES liste III, hvor EU-landene har indgivet en reservation.

Overtrædelse af CITES-regler (Washingtonkonventionen) er strafbelagt, jf. bekendtgørelse nr. 1285 af 14. juni 2021 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (Washingtonkonventionen/CITES). Bekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 30, stk. 1, og reglerne om straf er fastsat med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 89, stk. 3.

Bekendtgørelsen fastsætter supplerende regler vedørende handel med og ind- og udførsel af dyr og planter, der er omfattet af Rådets forordning og de hertil knyttede kommissionsforordninger. Bekendtgørelsen fastsætter blandt andet regler om procedurer og dokumentation i forbindelse med handel og forsendelse m.v. af de omfattende truede dyr og planter og produkter heraf.

Bekendtgørelsens § 12 indeholder regler om straf for overtrædelse af forordningerne på området, jf. nedenfor under punkt 5.

4.2. Særligt skærpende omstændigheder, jf. straffelovens § 196 a

Straffelovens § 196 a blev indsat ved lov nr. 171 af 27. februar 2019 (L 106 af 15. november 2018), der trådte i kraft 1. marts 2019. Efter bestemmelsen kan ulovlig handel med dyre- og plantearter og dele og produkter af dyre- og plantearter under særligt skærpende omstændigheder straffes med fængsel indtil 6 år.

Straffelovens § 196 a, er en overbygning til straffebestemmelsen i § 12 i bekendtgørelse nr. 1285 af 14. juni 2021 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (Washingtonkonventionen/CITES). Bestemmelsen indebærer således ikke en udvidelse af det strafbare område for handel med truede arter og produkter af truede arter, jf. lov nr. 171 af 27. februar 2019 (L 106 af 15. november 2018, de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 3).

Det fremgår af forarbejderne (L 106 af 15. november 2018, de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 3), at bestemmelsen tilsigtes anvendt i de særligt grove tilfælde af handel med truede arter og produkter af truede arter, der har en sådan strafværdighed, at samfundets reaktion bør komme til udtryk ved anvendelse af straffeloven frem for miljølovgivningen. Det gælder også, selvom den konkret forskyldte straf fastsættes til mindre end fængsel i 2 år, som er strafferammen ved overtrædelse af bekendtgørelsens § 12, stk. 2, jf. punkt 5.1. nedenfor.

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Bekendtgørelse nr. 1285 af 14. juni 2021 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (Washingtonkonventionen/CITES)

Overtrædelse af bekendtgørelse nr. 1285 af 14. juni 2021 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (Washingtonkonventionen/CITES) straffes som udgangspunkt med bøde, jf. § 12, stk. 1. Straffen kan efter bekendtgørelsens § 12, stk. 2, stige til fængsel i 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

- 1) voldt skade på de interesser, som naturbeskyttelsesloven tilsigter at beskytte, jf. lovens § 1, eller fremkaldt fare derfor, eller
- 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Strafskærpelsen fra 1 til 2 år i naturbeskyttelseslovgivningen blev indført ved en ændring af naturbeskyttelsesloven (lov nr. 171 af 27. februar 2019), hvorved der blev skabt hjemmel til, at strafferammen for overtrædelse af reglerne om handel med vilde dyr og planter samt dele og produkter heraf (Washingtonkonventionen/CITES) kunne hæves fra 1 til 2 års fængsel. Det skete ved bekendtgørelse nr. 266 af 21.

marts 2019, hvor strafferammen i § 10, stk. 2, blev hævet fra 1 til 2 år (nu bekendtgørelse nr. 1285 af 14. juni 2021 § 12, stk. 2).

Det fremgår af forarbejderne (L 106 af 15. november 2018, de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4), at formålet hermed er at bringe strafferammen for denne type kriminalitet på niveau med andre europæiske lande, således at der ikke er risiko for, at Danmark som følge af lavere straf bliver transitland eller hjemsted for denne handel. Det fremgår endvidere af forarbejderne til lovændringen (L 106 af 15. november 2018, de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 1, nr. 4), at den højere strafferamme tænkes at finde anvendelse i tilfælde, hvor der er tale om skærpende omstændigheder som grov eller gentagen organiseret handel.

Anklagemyndigheden skal som udgangspunkt anvende nedenstående vejledende bødepåstande i sager om overtrædelse af bekendtgørelsen.

Ulovlig indførsel/udførsel i EU, jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 1, nr. 7, evt. jf. § 12, stk. 2.

1. gangstilfælde	§ 12, stk. 1	§ 12, stk. 2
Bilag A	Bøde 5.000 kr.	Bøde 10.000 kr.
Bilag B-D	Tiltalefrafald (advarsel)	Bøde 5.000 kr.

Køb og salg m.v., jf. bekendtgørelsens § 12, stk. 1, nr. 8, evt. jf. § 12, stk. 2.

1. gangstilfælde	§ 12, stk. 1	§ 12, stk. 2
Bilag A	Sælger og køber: Bøde svarende til det dobbelte af salgsprisen, dog mindst 5.000 kr.	Sælger og køber: Bøde svarende til det dobbelte af salgsprisen, dog mindst 10.000 kr.
Bilag B-D	Sælger: Bøde svarende til salgsprisen Køber: Tiltalefrafald (advarsel)	Sælger og køber: Bøde svarende til salgsprisen, dog mindst 5.000 kr.

Rigsadvokaten har ved fastsættelse af retningslinjer for bødepåstande i sager om overtrædelse af bekendtgørelsen taget udgangspunkt i forarbejderne til lov nr. 179 af 24. februar 2015 (L 94 af 11. december 2014) om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse.

Det fremgår heraf (L 94 af 11. december 2014, de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.2.2.), at bødeniveauet for overtrædelser af regler i naturbeskyttelsesloven eller regler udstedt i medfør af loven, i førstegangstilfælde i almindelighed bør være på minimum 5.000 kr. Hvis der foreligger skærpende omstændigheder, bør bødeniveauet i førstegangstilfælde i almindelighed være på minimum 10.000 kr. Det fremgår endvidere, at der i andengangstilfælde bør ske en fordobling af bødestørrelsen i forhold til de vejledende bødenivauer.

Fastsættelsen af straffen vil dog som hidtil bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde på baggrund af samtlige omstændigheder i sagen, og de angivne strafpositioner vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

5.2. Straffelovens § 196 a

Efter straffelovens § 196 a, straffes med fængsel indtil 6 år den, som under særligt skærpende omstændigheder gør sig skyldig i overtrædelse af lovgivningen om handel med vilde dyr og planter. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor overtrædelsen er af systematisk eller organiseret karakter, og

- 1) Der er opnået eller tilsigtet betydelig vinding, eller
- 2) overtrædelsen har haft et betydeligt omfang.

Særligt skærpende omstændigheder kan navnlig være tilfælde, hvor der er tale om systematisk eller organiseret ulovlig handel med truede arter eller produkter af truede arter, og hvor der er opnået eller tilsigtet en betydelig vinding, eller hvor overtrædelsen har haft et betydeligt omfang, jf. lov nr. 171 af 27. februar 2019 (L 106 af 15. november 2018, de almindelige bemærkninger pkt. 2.2.3. og de specielle bemærkninger til § 3).

Det er således et krav for at kunne ifalde strafansvar efter bestemmelsen, at der enten er tale om systematisk eller organiseret handel med truede arter eller produkter af truede arter, og at der derudover er opnået eller tilsigtet en betydelig vinding, eller at der er tale om systematisk eller organiseret handel med truede arter eller produkter af truede arter, og at overtrædelsen derudover har haft et betydeligt omfang.

Systematisk eller organiseret

Ved vurderingen af, om der er tale om systematisk eller organiseret ulovlig handel med dyre- og plantearter eller dele eller produkter heraf, kan forløbet og omfanget af forudgående planlægning blandt andet indgå, ligesom det kan indgå i vurderingen, om overtrædelsen er begået af flere i forening eller i øvrigt er af professionel karakter, jf. (L 106 af 15. november 2018, de specielle bemærkninger til § 3).

Betydeligt omfang

Ved vurderingen af, om overtrædelsen har haft et betydeligt omfang, kan det blandt andet indgå, om der er sket salg af truede arter eller produkter af truede arter til et større antal personer, eller om der er i øvrigt er begået et større antal overtrædelser, jf. (L 106 af 15. november 2018, de specielle bemærkninger til § 3).

5.3. Konfiskation

Bestemmelser om konfiskation findes i straffelovens §§ 75-77 a. De almindelige betingelser for konfiskation af genstande fremgår af § 75.

Udenretlig konfiskation

I medfør af § 1, nr. 12, i bekendtgørelse nr. 1297 af 18. november 2010 om udenretlig vedtagelse af konfiskation med senere ændringer, kan der i sager, hvor der ikke bliver spørgsmål om højere straf end

bøde, vedtages udenretlig konfiskation af dyr og planter samt dele eller produkter heraf, som har været transporteret, opbevaret eller på anden måde behandlet i strid med bestemmelser, der er fastsat i medfør af naturbeskyttelseslovens § 30 eller § 71, stk. 2 og 3, eller fortsat er i kraft i medfør af lovens § 101, stk. 1.

Udbyttekonfiskation

Er der i forbindelse med overtrædelsen opnået en økonomisk fordel, skal denne konfiskeres, jf. straffelovens § 75, stk. 1. Udbyttekonfiskation kan ligeledes vedtages udenretligt, jf. § 2 i bekendtgørelse nr. 1297 af 18. november 2010, i sager hvor der ikke bliver spørgsmål om højere straf end bøde.

6. Efter dom

6.1. Domme til Vidensbasen

Anklageren skal overveje, om dommen er egnet til at indgå i Anklagemyndighedens Vidensbase.

Vidensbasen skal dels indeholde afgørelser, som afspejler straffniveaut, praksis for rettighedsfrakendelse og andre retsfølger mv., dels afgørelser af mere principiel karakter, hvor der er taget stilling til et eller flere uafklarede spørgsmål i relation til bestemmelsernes anvendelsesområde, fortolkning mv.

En afgørelse kan også have generel betydning, hvis den f.eks. indeholder en sagkyndig erklæring eller anden faglig udtalelse, som vil være anvendelig i andre sager.

Domme til Vidensbasen sendes på mail til vidensenheden@ankl.dk med en kort begrundelse for indstillingen. Domme til Vidensbasen skal være endelige.

6.2. Underretning af særmyndigheden

Sager om dyr og ikke-levende planter:

Hvis sagen er anmeldt af Miljøstyrelsen, skal styrelsen have underretning om sagen udfald. Det samme gælder, hvis der under straffesagens behandling har været indhentet en udtalelse fra Miljøstyrelsen.

Sager om levende planter og plantedele:

Hvis sagen er anmeldt af Landbrugsstyrelsen, skal styrelsen have underretning om sagen udfald. Det samme gælder, hvis der under straffesagens behandling har været indhentet en udtalelse fra Landbrugsstyrelsen.

7. Love og forarbejder

Relevante love og forarbejder

- Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse og straffeloven nr. 171 af 27. februar 2019 (L 106 af 15. november 2019).
- Lov om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse nr. 179 af 24. februar 2015 (L 94 af 11. december 2014)
- Naturbeskyttelsesloven nr. 1392 af 10. april 2022.

Relevante bekendtgørelser og forordninger

- Bekendtgørelse nr. 1285 af 14. juni 2021 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed (Washingtonkonventionen/CITES).
- Rådets forordning nr. 338/97/EU af 9. december 1996 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed, EF-Tidende 1997, nr. L 61, s. 1, med senere ændringer.
- Kommissionens forordning nr. 865/2006/EU af 4. maj 2006 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 338/97 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed med senere ændringer, EU-Tidende 2006, nr. L 166, side 1.
- Kommissionens gennemførelsesforordning nr. 792/2012/EU af 23. august 2012 om fastsættelse af regler for udformningen af tilladelser, certifikater og andre dokumenter, der er omhandlet i Rådets forordning (EF) nr. 338/97 om beskyttelse af vilde dyr og planter ved kontrol af handelen hermed og om ændring af forordning (EF) nr. 865/2006 med senere ændringer, EU-Tidende 2012, nr. L 242, s. 13.

Rigsadvokaten, den 9. februar 2024

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten